

POSITIEFLIJSTEN: WEINIG POSITIEFS

This article is only in the interest of Dutch snake keepers. So it is only published in Dutch!

Mark Ernst

Al tientallen jaren probeert de Nederlandse overheid het houden van exotische dieren te reguleren. In de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw, maar ook aan het begin van deze eeuw, zijn er allerlei pogingen geweest. Dat heeft keer op keer niet geresulteerd in nieuwe wetgeving.

Momenteel werkt de overheid (weer) aan positieflijsten. Dit zijn lijsten waarop diersoorten staan die gehouden mogen worden. Dit betekent dus ook dat diersoorten die niet op de lijsten staan, ook niet meer gehouden mogen worden! De manier waarop die lijsten tot stand komen, is wezenlijk anders dan voorheen en de gevolgde methode leidt tot grote zorgen bij dierenhouders een vinger aan de pols houden. Door middel van deze tekst informeren we dierenhouders in Nederland. En we waarschuwen eenieder, want er schuilt een groot gevaar achter de façades van de Haagse Politiek!

Ondertussen wordt bijna alle wetgeving m.b.t. dieren in Brussel gemaakt. Op Europees niveau dus, bindend voor alle Europese lidstaten. In Nederland wordt de nieuwe raamwet Wet Dieren dan ook grotendeels ingevuld met Europese regelingen. Een uitzondering is wetgeving die het dierenwelzijn moet waarborgen; dit soort wetgeving wordt in de lidstaten zelf gemaakt. Om het dierenwelzijn te waarborgen, heeft de Nederlandse overheid het opstellen van positieflijsten als correct middel gezien. De gedachte lijkt te zijn: we stellen een lijst op met diersoorten die gehouden mogen worden en vervolgens neemt het dierenleed af. Daar is natuurlijk heel wat op af te dingen.

Dierenwelzijn gaat immers over individuen en een individueel dier is er niet bij gebaat als het toevallig op een lijst staat die zegt dat het in gevangenschap gehouden mag worden. Dat dier wordt er pas beter van, als zijn baasje hem met kennis, kunde en middelen op een soortgerichte, respectvolle manier houdt. Sterker nog, de meeste incidenten van slecht houderschap zie je bij diersoorten die veel gehouden worden en waarvan aangenomen kan worden dat zij sowieso op een positieflijst terecht komen: honden, paarden, konijnen etc. Verreweg de meest geregistreerde reden van welzijnsgebrek: verwaarlozing. Een gebrek aan kennis of kunde werd door opsporingsinstanties zelden tot nooit vastgesteld.

Hoe dan ook, de overheid is van mening dat positieflijsten het middel moeten vormen om dierenwelzijn te waarborgen. Sterker nog, enkele jaren geleden heeft de Tweede Kamer zich er voor het eerst duidelijk over uitgesproken dat die positieflijsten er moeten komen. De Kamer heeft deze wens ondertussen zelfs verscheidene malen uitgesproken. En daarmee ligt er dus een democratisch mandaat waar eigenlijk niet onderuit te komen is: die positieflijsten moeten er komen, aldus de politiek. Opeenvolgende ministers hebben de publicatie van positieflijsten in de tijd vertraagd met redelijke argumenten voor nader onderzoek en overleg. Liefhebbersorganisaties hebben bij herhaling hún voorstellen ingeleverd bij de ambtenaren die met dit dossier belast zijn. Maar ondertussen is op 1 januari 2013 de Wet Dieren in werking getreden en artikel 2.2 van die wet zegt het duidelijk: 'het is verboden dieren te houden, tenzij ze behoren tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten of categorieën.' Ofwel: van diersoorten die niet op de positieflijst staan, is het houden verboden.

Terug naar de totstandkoming van de positieflijsten. Om een wat beter beeld te krijgen van de huidige situatie, gaan we wat jaren terug in de tijd.

In 2003-2004 heeft de RDA (Raad voor Dierenaangelegenheden) gewerkt aan een opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit. De opdracht was het samenstellen van positieflijsten voor gezelschapsdieren. De RDA heeft daarvoor een aantal commissies met deskundigen op het gebied van de houderij samengesteld. Voor elke diergroep was er een aparte commissie, waarvan de leden deskundig waren voor de betreffende diergroep. De reptielen en amfibieën werden samen door één commissie behandeld. Voor deze dieren werd een drieledige

lijst opgesteld, waarvan de delen 'groen', 'oranje' en 'rood' genoemd werden. De soorten op de groene lijst werden gezien als probleemloos houdbaar; de dieren op de rode lijst werden gezien als niet houdbaar en voor de dieren op de oranje lijst werd aangegeven dat er voorwaarden gesteld moesten gaan worden bij het houden. Bijvoorbeeld, omdat het potentieel gevaarlijke dieren zouden zijn, of omdat de dieren heel specifieke, moeilijk realiseerbare voorwaarden stellen aan hun huisvesting, voedsel of iets dergelijks. Andere commissies benaderden het opmaken van de lijsten voor de andere diergroepen op een net wat andere manier, maar uiteindelijk zijn er destijds voor alle groepen gewervelde dieren positieflijsten opgesteld. Overigens was er ook altijd een vertegenwoordiger van de

Wie is wie?

RDA: Raad voor Dierenaangelegenheden. Deze onafhankelijke raad bestaat uit diverse deskundigen. Zij adviseert de overheid (staatssecretaris) gevraagd en ongevraagd over allerlei onderwerpen op het gebied van dierenwelzijn en diergezondheid. www.rda.nl.

Sharon Dijkma. De staatssecretaris die op het Ministerie van Economische Zaken belast is met het dossier positieflijsten gezelschapsdieren.

PVH (SPVH): Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit. Het PVH vertegenwoordigt de dierenhouders van Nederland; vele dierenhouderverenigingen zijn lid van het platform. Het PVH houdt zich bezig met de politieke belangen van ons dierenhouders maar het bevordert ook het dierenwelzijn door voorlichting. www.huisdieren.nu

SATO: Samenwerkende Aquarium- en Terrariumorganisaties. De SATO behartigt de belangen van houders van gewervelde koudbloedigen: vissen, amfibieën en reptielen. Vele aquarium- en terrariumverenigingen zijn lid van de SATO die vervolgens als koepelorganisatie lid is van het PVH. www.satonederland.nl.

WUR: Wageningen Universiteit & Research. Het instituut biedt opleidingen en onderzoek aan op gebied van voedsel(productie), leefomgeving en gezondheid. www.wageningenur.nl.

Dibevo: Brancheorganisatie die opkomt voor de belangen van allerlei bedrijven die actief zijn m.b.t. gezelschapsdieren: fabrikanten, groothandels, dieren-, hengelsport- en aquariumwinkels, dierenpensions, trimsalons, dierenimporteurs en -exporteurs.

dierenbescherming aanwezig tijdens deze bijeenkomsten. En de voorzitter was een afgevaardigde van de RDA.

Bovengenoemde lijsten waren redelijk omvangrijk en in 2005 vroeg het ministerie van LNV om kortere lijsten. De lange lijsten werden dus niet door het ministerie geaccepteerd, ondanks dat deze lijsten na lang eggen en ploegen wél geaccepteerd waren door alle maatschappelijke organisaties, waaronder natuurbeschermingsorganisaties zoals de Dierenbescherming. Hoewel, op het laatste moment distantieerde de Dierenbescherming zich alsnog van de lijsten. Dit accepteerde de RDA niet; ondanks het minderheidsstandpunt van de Dierenbescherming bood de RDA de positieflijsten als advies aan het ministerie aan.

In deze jaren verzoekt de Tweede Kamer het ministerie ook om de positieflijsten op te nemen in de wet, maar uiteindelijk komt het er niet van. Hiervoor zijn verscheidene oorzaken. Zo was de overheid ondertussen het zicht op de gezelschapsdierensector kwijt en liet ze zich eenvoudig beïnvloeden door de tegenlobby, zoals de Dierenbescherming, die het argument inbrengt dat de lijsten te lang zijn. Maar ook andere zaken hebben er aan bijgedragen dat deze aanvankelijke lijsten niet in de wet opgenomen zijn, o.a. het zogenoemde Andibel-arrest, dat in juni 2008 uitgesproken werd door het Europees Hof.

Het Europees Hof sprak zich door middel van dit Andibel-arrest uit over de manier waarop Europese landen tot positieflijsten zouden moeten komen, als zij dat zouden willen. Tot deze uitspraak kwam het Hof, omdat de Belgische overheid een positieflijst voor zoogdieren samengesteld had, waarvan de totstandkoming niet correct zou zijn geweest. Het Andibel-arrest gaf dus duidelijkheid aan alle Europese lidstaten over hoe er tot een positieflijst gekomen zou moeten worden en dit arrest is bindend voor alle lidstaten.

Enkele aspecten die dit arrest beschrijft en voorschrijft:

- Geen negatieflijst maar een positieflijst
- Het opstellen en wijzigen van een lijst moet gebeuren op basis van criteria die *objectief* en *niet discriminerend* zijn.
- Er moet een eenvoudig toegankelijke procedure beschikbaar zijn, die belanghebbers in staat stelt diersoorten aan de positieflijst toe te voegen of van de lijst af te halen. Deze procedure moet binnen redelijke termijn kunnen worden afgesloten en een eventuele weigering moet door de overheid worden gemotiveerd.

Deze uitspraak van het Europees Hof droeg eraan bij, dat de door de RDA opgestelde positieflijsten niet in de wet opgenomen zijn. Immers, deze RDA-lijsten waren tijdens enkele bijeenkomsten opgesteld door deskundigen en dat proces werd niet beschouwd als objectief.

Maar het Andibel-arrest vermeldt verscheidene motieven voor het opstellen van positieflijsten waaronder deze drie:

- dierenwelzijn;
- gezondheidsgevaar van personen en dieren - ofwel: (op de mens) overdraagbare ziekten, ook zoönosen genoemd;
- gevaar voor de inheemse flora en fauna - diersoorten die (in Nederland) populaties kunnen vestigen en lokale diersoorten kunnen bedreigen, ook invasieve soorten genoemd).

Maar eigenlijk gaat het Andibel-arrest over handelsbelemmeringen die de landen binnen het Europese vrijhandelsverdrag wel of niet mogen instellen. Een positieflijst is natuurlijk een handelsbelemmering (voor alle niet-opgenomen soorten) en het Andibel-arrest stelt zelfs dat een diersoort niet van een positieflijst mag worden geweerd, als deze drie motieven niet kunnen worden gewaarborgd op een andere manier die het handelsverkeer minder verstoort. Ofwel: als er andere middelen zijn om de drie genoemde doelstellingen te behalen,

moet een soort op de positieflijst worden geplaatst.

Daarover bestond en bestaat veel discussie tussen de overheid en dierenhouderorganisaties. De overheid wil de positieflijsten gebruiken door er veel dieren op te plaatsen, zodat het dierenwelzijn verbetert, maar de dierenhouderorganisaties stellen dat in principe *alle* dieren houdbaar zijn, als je maar aan de vereisten van die diersoort kunt voldoen. Zij willen dus geen positieflijsten, maar houderijvoorschriften, waarbij er eisen worden gesteld aan het houden en de verzorging van de dieren; daarmee wordt het welzijn van de (individuele) dieren wél gediend. Tegenover de overheid hebben liefhebbersorganisaties dan ook altijd het standpunt verdedigd dat een goede houderij berust op een per diersoort wisselende mix van kennis, kunde, ervaring en faciliteiten.

De overheid leek overigens nauwelijks gevoelig voor de argumentatie, dat een gezelschapsdier houden tijd en geld mag kosten. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld een productie-, dierentuin- of een circusdier; zo'n dier moet uiteindelijk per saldo geld opleveren.

Na dit Andibel-arrest leek iedereen het erover eens dat de opstelling van een positieflijst vanwege praktische redenen onhaalbaar was. Het werk dat verzet moest worden om tot zo'n lijst te komen, werd gezien als te omvangrijk en als te kostbaar. Desondanks ging de overheid door.

In juni 2009 kreeg de WUR (Wageningen Universiteit & Research) de opdracht van de overheid om een methode te ontwikkelen voor het opstellen van positieflijsten. Deze methode moest resulteren in een lijst van diersoorten die 'redelijkerwijs vanuit het oogpunt van dierenwelzijn door mensen mogen worden gehouden'. In eerste instantie gaat het dus om het opstellen van criteria om tot een dergelijke lijst te ko-

men. Objectieve criteria die gebruikt kunnen worden voor zowel het opstellen van de lijsten, als voor het achteraf wijzigen van diezelfde lijsten.

Eén van de uitgangspunten van de opdracht was 'het gedrag in de natuur' van het dier. De beredenering: dieren die hun 'gedrag in de natuur' in houderij-omstandigheden niet kunnen uiten, hebben *dus* onvoldoende welzijn en komen dus *niet* op de lijst. Dit is een vreemde redenering. Dieren vertonen vaak gedrag, omdat hun natuurlijke omgeving hen daartoe dwingt. Een voorbeeld. Vele zebra's trekken in de natuur duizenden kilometers, onderweg van het ene graasgebied naar het andere. Een half jaar later leggen zij die uitputtende reis weer af in tegengestelde richting. Dat móeten zij wel doen, want anders hebben zij geen eten. Maar als wij diezelfde zebra's in het safaripark een mooie weide geven en bijvoeren met hooi, hebben zij echt niet de behoefte om duizenden kilometers te trekken. De noodzaak ontbreekt, want het eten groeit letterlijk voor het opgrazen. En als dat op is, komt er een mensje langs dat in een mooie berg voer voorziet. Sterker nog, die zebra's zijn mogelijk erg blij dat ze altijd lekker eten ter beschikking hebben zonder de levensgevaarlijke tocht te moeten maken. Daarnaast: het Andibel-arrest rept niet over natuurlijk gedrag, het spreekt wél over welzijn. En niet elk natuurlijk gedrag is essentieel voor het welzijn van het dier.

In de opdracht wordt ook gerefereerd aan CITES-wetgeving en aan diersoorten die ziekten op mensen kunnen overbrengen (zoönosen). Met productiedieren hoeft geen rekening te worden gehouden bij de totstandkoming van deze lijsten. Ook enkele andere dieren, zoals de hond, hebben al een vrijkaart gekregen; die hoeven niet te worden onderzocht, want die komen sowieso op de positieflijst.

De WUR is aan de slag gegaan met de opdracht om een methode te ontwikkelen voor

het maken van positieflijsten. Die methode zou in eerste instantie moeten gaan leiden tot een lijst voor zoogdieren. Andere gewervelde dieren, zoals reptielen en amfibieën, komen later aan de beurt. In mei 2010 was de WUR klaar met het eerste deel van de opdracht: het ontwikkelen van een eerste opzet van de methode. Het resultaat werd echter pas in 2011 openbaar gemaakt.

Die zoektocht naar een methode om een positieflijst op te stellen, heeft een paar rare dingen opgeleverd, dingen die een potentieel gevaar vormen voor onze hobby. Zowel de opdracht aan de WUR, als de methode bevat namelijk een paar vreemde uitgangspunten, die ervoor zullen zorgen dat de lijsten heel kort gaan worden:

- Uitgangspunt is dat er een lijst gemaakt wordt van dieren die kunnen worden gehouden door 'de modale leek/particulier in een rijtjeshuis die zijn dierkennis van internet haalt en zijn dierbenodigdheden in de plaatselijke dierenwinkel.' Ofwel: al die dierenhouders die meer willen doen om hun dieren goed te houden, vallen straks buiten de boot. Al die mensen die wél moeite willen doen, die wél zoeken naar producten die zij nodig hebben om hun dieren te houden, die wél spullen kopen die niet in de standaard dierenwinkel te krijgen zijn en al die mensen die veel moeite doen om hun kennis te vergroten, al die mensen krijgen straks nul op rekest. Want op de positieflijst mogen volgens de opdracht alleen maar soorten staan die door 'leek/particulier' gehouden kunnen worden etc. etc. De mensen die hun kennis, kunde, ervaring en middelen *willen* inzetten om hun dieren goed te houden, krijgen daar dus de kans *niet* voor. Zij worden gediscrimineerd.
- En dan dat rijtjeshuis. Dat wordt de 'normomgeving' genoemd. Dat wil zeggen dat een (zoog)dier alleen op de positieflijst kan komen, als het te houden is in een woning waar je binnen maximaal 15 m² en buiten maximaal 30 m² beschikbaar kunt maken voor één of twee dieren

van de soort. Dat is natuurlijk een vreemde gedachtegang. Stel, een diersoort komt op de positieflijst, omdat het kan worden gehouden in een volière van 30 m² groot. Mag je dat dier dan ook houden op een flat met alleen een balkon? Volgens die wet wel, want zoals de opdracht vermeldt: 'om pragmatische redenen betreffende handhaving ... is het stellen van eisen aan de houderij-omstandigheden niet aan de orde.' Ofwel: als een dier op de positieflijst staat, mag het worden gehouden, ongeacht de omstandigheden. Dat is natuurlijk in tegenspraak met dierenwelzijn. Maar, andersom werkt het ook. Mag iemand die een boerderij heeft met enkele hectaren grond geen alpaca's meer houden, omdat deze dieren meer dan 30 m² nodig hebben en dus niet op de positieflijst terecht komen? Dat zou natuurlijk ook vreemd zijn. Kennelijk zagen de onderzoekers van de WUR ook in dat het instellen van deze normomgeving flauwekul is, want eind 2012 is deze eis losgelaten: de normomgeving is gelukkig van tafel. Maar andere uitgangspunten staan nog als een huis. Zoals het hiervoor genoemde punt en de navolgende.

- Bij het opstellen van de positieflijsten moet de WUR ook rekening houden met wettelijke beperkingen zoals CITES. Dat is natuurlijk flauwekul; de CITES-wetgeving regelt de handel van kwetsbare soorten, daar hebben we geen tweede wet voor nodig. Verder zegt CITES helemaal niets over dierenwelzijn - heel veel CITES-dieren zijn prima in goed welzijn te houden - en dat is toch wel wat de overheid met de positieflijsten wil bevorderen: dierenwelzijn. Het verbieden van het houden van CITES-dieren, wat dus de bedoeling lijkt te zijn van de overheid, helpt ook de diersoort in de natuur niet. Een bedreigde diersoort redt het per definitie niet zonder hulp in de natuur. Op de website www.cites.org kun je per soort nagaan wat de oorzaak is waardoor de dieren bedreigd worden en de handel voor gezelschapsdieren is vrijwel nooit schuldig aan de be-

dreigde status van de soort. Bijna altijd is habitatdestructie de schuldige factor, of zoiets als grootschalige, illegale jacht voor de handel in (lichaams)delen van dieren, zoals slagtanen of leer.

- De ontwikkelde methode maakt gebruik van literatuurverwijzingen. Als er over een soort niets bekend is in de literatuur, komt deze soort niet op de positieflijst. Erger nog, er wordt alleen gebruik gemaakt van *wetenschappelijke* bronverwijzingen. Daarmee is de gigantische kennis van hobbyisten meteen van tafel geveegd. De vele liefhebbersbladen van verenigingen etc. - waaronder *Litteratura Serpentina* die je nu aan het lezen bent - zijn namelijk geen wetenschappelijke bladen en worden dus niet gebruikt! Sterker nog, zelfs de dierentuinjaarboeken worden niet gebruikt en die genieten internationaal zeer veel aanzien. Verder wordt er zeer veel wetenschappelijks gepubliceerd over dieren, maar nauwelijks over het houden van dieren in gevangenschap. En als er geen wetenschappelijke literatuur is, komt een dier dus niet op de positieflijst. Groot probleem. Overigens is het niet het eerder genoemde Andibel-arrest dat eist dat een positieflijst moet worden gebaseerd op wetenschappelijke verwijzingen, dat is een vertaalslag die de Nederlandse overheid gemaakt heeft. Daar had ze dus ook een andere methode voor kunnen kiezen.

Dit zijn de opvallendste problemen in de opdracht aan de WUR en in de door de WUR opgestelde methode voor het maken van de positieflijsten. Maar het zijn niet de enige. Wil je de documenten zelf lezen: je vindt ze op www.huisdieren.nu.

Dan verder met de uitwerking van de positieflijsten. Na het ontwikkelen van de methode (die nog steeds niet definitief gepubliceerd is), kreeg de WUR namelijk de opdracht om via die methode een positieflijst zoogdieren op te stellen. In maart 2011 publiceerde de WUR rapport 408: *Advisering*

voor vervolg Positieflijst Zoogdieren. En ook bij de totstandkoming van dat rapport ging er links en rechts wat fout. De meest opvallende zaken:

- Een belangrijk uitgangspunt bij het onderzoek was het eerder genoemde 'natuurlijk gedrag'. Als er in een willekeurige wetenschappelijke publicatie *gedragsuitingen* werden gevonden, werd dat direct vertaald naar *gedragsbehoeften* voor die soort. Ofwel, omdat die zebra's in de natuur duizenden kilometers trekken, is dat essentieel voor zebra's. En als zij dat niet kunnen onder houderij-omstandigheden, dan is hun welzijn in gevaar. Dit ondanks het feit dat er geen fysiek, geestelijk of sociaal lijden waarneembaar is bij de dieren. Een vreemde en foute gedachtegang.
- De WUR heeft een indexering gemaakt van zoogdieren die gehouden worden. Het idee is simpel: alleen dieren die gehouden worden, hoeven te worden beoordeeld. Er is een enquête uitgeschreven waarin hobbyisten konden aangeven welke dieren zij houden. De WUR bleek niet in staat om veel mensen te bereiken, want de enquête werd slecht ingevuld; veel hobbyisten klaagden achteraf dat zij helemaal niet wisten dat zij konden aangeven welke dieren zij houden. Als gevolg daarvan is er van relatief weinig dieren onderzocht of zij een plaats op de positieflijst waardig zijn. En de dieren die niet onderzocht worden, komen dus niet op de lijst.
- Zoals eerder gezegd, mag er alleen gebruik gemaakt worden van wetenschappelijke literatuur. De onderzoekers beschouwen boeken als de encyclopedie van Grzimek uit 1974 of zelfs Brehm's *Tierleben* uit 1895 (!) als wetenschappelijk onderbouwde literatuur, maar bijvoorbeeld niet de eerder genoemde dierentuinjaarboeken. Heel misschien zijn die boeken van grofweg veertig of honderdtwintig jaar oud een beetje verouderd te noemen. Maar dat ziet de WUR niet als probleem.

- Per diersoort is er een 'informatierisico' vastgesteld. Zoekmachines zoeken online binnen Wikipedia en bepaalde wetenschappelijke websites en die machines tellen per diersoort hoeveel woorden er aan de soort gewijd zijn. Als er weinig woorden gevonden worden, is er weinig informatie beschikbaar en loopt de soort hier een groot risico. Ofwel: de kans wordt steeds kleiner dat deze soort op de positieflijst terecht komt. Van de 217 onderzochte zoogdiersoorten (ja, zo weinig), kon er van slechts 100 soorten voldoende informatie worden gevonden; de overige 117 soorten konden niet worden beoordeeld. Dit zijn dus allemaal soorten die (veel) gehouden worden! Het gaat overigens wederom om wetenschappelijke verwijzingen. Op deze manier is kwantiteit van informatie belangrijker dan kwaliteit. Geen idee wat dat met dierenwelzijn te maken heeft.

Uiteindelijk publiceerde de WUR een rapport waarbij de WUR de overheid een wapen geeft om 'op wetenschappelijke gronden' te verdedigen dat de positieflijsten zo kort als mogelijk moeten zijn. Momenteel is er geen reden om aan te nemen dat de overheid dat wapen niet zal gaan gebruiken. Integendeel!

Nog even terug naar die honderd onderzochte zoogdiersoorten.

- 21 soorten mogen niet op de positieflijst, omdat er voor die soorten drie of meer 'hoge gedragsbehoeften' vastgesteld zijn. Hieronder bijvoorbeeld zwartstaartprairiehonden, zevenslapers, zebraman-goesten, degoe's, stokstaartjes en beverratten; allemaal wat kleinere dieren waarvan hobbyisten vinden dat zij goed houdbaar zijn. En dat geldt ook voor de meeste andere dieren op deze lijst, ook voor de grotere soorten.
- 11 soorten hebben geen hoge behoeften en kunnen sowieso op de positieflijst. 11 van de 100 van de 217. Dat is dus zo'n 5% (je leest het goed: vijf procent) van de

217 onderzochte dieren die sowieso op de positieflijst komen!

- 12 soorten kunnen in principe op de positieflijst, zij het niet dat ze meer ruimte nodig hebben dan de eerder genoemde normgeving (die na dit rapport vervallen is).
- 56 soorten hebben één of twee hoog scorende gedragsbehoeften. Afhankelijk van waar de grens gesteld wordt, mogen die dus wel of niet op de positieflijst. Ook hier staan veel gehouden diersoorten op de lijst: kortstaartopossums, goudhamsters, vetstaartgerbils, dwergmuizen, bruine ratten en tenreks bijvoorbeeld, dieren die veel gehouden worden en die bij dierenhouders bekend staan als goed houdbaar.

Nadat dit rapport was verschenen, werden liefhebbersorganisaties gehoord over wat zij vonden van de gang van zaken, maar er werd niet naar hen geluisterd. Inhoudelijk werd er niet van gedachten gewisseld. Dierenhouderorganisaties wezen op de strijdigheid van de methode met het Andibel-arrest, maar dat werd ontkend. De overheid gaf aan niet te twijfelen aan de wetenschappers en de wetenschappers meldden dat zij alleen maar werkten aan de aan hen gegeven opdracht. Ofwel: er was en is geen enkele vorm van overleg mogelijk voor organisaties die onze belangen behartigen.

In de daaropvolgende jaren werkte de WUR verder aan de positieflijsten, want de hierboven beschreven lijsten waren nog niet definitief. Eind januari 2013 was er nog een belangrijk moment. De WUR had de positieflijsten ver af en nu was er een moment aangekomen dat deskundigen (dierenhouders) hun zegje mochten doen over de ontwikkelde methode. Elf belanghebbende organisaties - zoals de Dierenbescherming, Dibevo, Platform Verantwoord Huisdierenbezit, Vereniging Parkdieren, Stichting AAP en zo nog een paar organisaties - werden uitgenodigd om ieder een aantal deskun-

digen af te vaardigen. Deze deskundigen zouden de methode gaan beoordelen. Tijdens een instructiebijeenkomst gebeurde het voor het eerst dat de WUR-onderzoekers tegelijkertijd in één ruimte zaten met dierenhouders en dat gaf veel discussie. Belangrijker is dat bijna alle betrokken organisaties na deze bijeenkomst tot de conclusie kwamen dat zij de door de WUR voorgestelde methode niet konden steunen en vervolgens trokken bijna alle organisaties zich terug. Niet alleen organisaties die de belangen van de dierenhouders behartigen (zoals het PVH, Vereniging Parkdieren en Dibevo) maar ook de Dierenbescherming trok zich bijvoorbeeld terug.

Je zou denken dat deze gezamenlijke terugtrekking van de betrokken organisaties een signaal zou afgeven aan de politiek. Immers, nagenoeg niemand steunt de manier waarop de positie lijsten tot stand komen en in polderend Nederland betekent het normaal gesproken nogal wat als er bij maatschappelijke organisaties geen draagvlak is voor politieke plannen. Maar helaas, staatssecretaris Dijkzema houdt vast aan de ingezette koers. Doel is nog steeds dat er positie lijsten komen. En de methode van de WUR wordt nog steeds gevolgd. Het is de bedoeling dat zowel de definitieve werkmethode als de definitieve positie lijst zoogdieren uiterlijk deze zomer zal worden gepubliceerd.

Een klein zijsprongetje: een puntje waar door de overheid in deze discussie aan voorbij gegaan wordt: *captive conservation*. Vele dieren worden in hun natuurlijke habitat bedreigd door bijvoorbeeld habitatvernietiging, of door ziektes (zoals de chitrid-schimmel die wereldwijd een derde van alle kikkersoorten met uitsterven bedreigt). Populaties in gevangenschap kunnen deze diersoorten redden. Denk bijvoorbeeld aan de San Francisco kousenbandslang die in de natuur zó sterk bedreigd is, dat kweekprogramma's in gevangenschap de ondersoort succesvol voor uitsterven behoeden.

De kennis en kunde die in de loop der jaren door liefhebbers opgebouwd is, is onmisbaar voor dit soort kweekprogramma's, evenals de stamboekprogramma's die succesvol gevoed worden door liefhebberscollecties. Als we de houderij zo ver beknotten dat die kennis en kunde verdwijnen, kunnen zij ook niet meer gebruikt worden om de bedreigde diersoorten van de komende generaties een reddingsboei toe te werpen.

Kortom, onze hobby loopt groot gevaar! Als de positie lijsten er komen en als die samengesteld worden op de manier waarop de WUR de positie lijst zoogdieren aanpakt, dan kunnen we ervan uitgaan dat de positie lijsten voor reptielen en amfibieën straks zeer kort zullen zijn! En tot op de dag van vandaag gaat zowel de politiek als de WUR als een stoomwals door met het maken van lijsten op basis van de eerder genoemde oneigenlijke gronden.

Ook moeten we vrezen voor moeilijk toegankelijke toelatingsprocedures, fokverboden voor soorten die dus niet op de positie lijst komen en nog meer onwenselijke effecten, zoals een illegaal circuit van dieren die niet meer gehouden mogen worden, dieren die daardoor in een zwart circuit verdwijnen, uit het zicht van zowel overheid als van andere liefhebbers. Zoals ook de pitbulls overkwam. En dat vormt juist een gevaar voor het welzijn van deze dieren.

Samenvattend

- Er wordt uitgegaan van een niet-reëel beeld van de houderij van 'bijzondere' dieren en van de inspanningen die mensen willen leveren tot het goed houden van deze dieren.
- De overheid heeft geen belangstelling voor de belangen van de dierenhouders.
- Het werk van de WUR laat veel te wensen over. Zowel de uitgangspunten als de ontwikkelde methode zijn in strijd met de realiteit en met het Andibel-arrest.
- De positie lijsten zullen op deze manier niet bijdragen aan dierenwelzijn. Integendeel.

- Deze methode kan leiden tot het weglekken van kennis en kunde bij dierenliefhebbers, waardoor we de mogelijkheid verliezen om honderden of duizenden huidige en toekomstige bedreigde diersoorten te behouden.

Wil je op de hoogte blijven van de ontwikkelingen van de positieflijsten? Hou *Litteratura Serpentium* in de gaten, wij zullen je op de hoogte houden als er iets gebeurt. Zoek De Facebook-pagina van de ESV op en zorg dat je die leuk vindt, dan zie je het laatste nieuws als eerste.

Wil je iets doen tegen de positieflijsten? Steun organisaties zoals SATO en het PVH.

Heb je een netwerk, of talenten die bruikbaar zijn in de strijd, bijvoorbeeld op politiek, juridisch of wetenschappelijk gebied? Bied jezelf dan aan als ridder voor de goede zaak. Trek je harnas aan, zadel je ros en trek erop uit naar de slagvelden waar de strijd gestreden gaat worden. De strijd tegen het onrecht dat dierenliefhebbers en hun dieren aangedaan wordt. Kun je dat strijdveld niet vinden?

Neem via de ESV contact met me op en ik geef je de coördinaten door.

Tenslotte dank ik Marjolein Wolvers (ESV), Ed Gubbels (PVH) en Pim Wilhelm en Willem Calten-Houwing (SATO) voor hun hulp bij de totstandkoming van deze tekst.

